

SUMMER HOLIDAY- H.W VIII (2024-25)

1. ENGLISH

1. Read any one of the following titles-

The Umbrella Man by Roald Dahl

Or

A handful of Dates by Tayeb Salih

After reading the story, design a book cover based on any of the chapters (do not copy the original cover page) on A4 ivory sheet.

2. Create a wall magazine which can be in the form of collage giving a message on nationalism/patriotism or the theme (ideal independent India) as visualized by the poet in the poem "Where the Mind is Without Fear". The magazine/collage needs to be created on $\frac{1}{2}$ the size of chart paper.

3. Write a brief description of your collage in your notebook in about 200 words.

4. Note down 10 new words and frame sentences using them in your fair notebook.

2. HINDI

1) पेड़ों की अंधाधुंध कटाई से होने वाले नुकसान -- विषय पर लगभग 100 शब्दों में अनुच्छेद लिखिए।

2) अपनी पसंद की कोई कविता चुनिए तथा उस पर कविता पोस्टर बनाइए।

3) मशीनों ने सबके रोजगार छीन लिए हैं -- इस विषय के पक्ष अथवा विपक्ष में अपने विचार लिखिए।

4) आपकी पढ़ी हुई किसी कहानी का सार लिखिए।

3. MATHEMATICS

Basic Questions

1 Write any 5 rational numbers between -56 and 78

2 Find the multiplicative inverse of -1 17

Average Questions

3 A farmer has a field of area 49 45 ha. He wants to divide it equally among his one son and two daughters. Find the area of each one share.

4 If 16 shirts of equal size can be made out of 24 meters of cloth. How much cloth is needed for making one shirt?

5 By what numbers should we multiply -813 so that the product may be 57

6 Find the value of x , if $1 - (x - 2) - [(x - 3) - (x - 1)] = 0$

7 Find the value of y , $9 - 3Y - 9Y = 23$

HOTS

8 If $5x - 3 = 2x + 5$ then find the value of $2x - 7$

9 Solve for x , $x^2 + x^4 + x^4 + 10000 = x$

10 Solve for z if $0.16(5z - 2) = 0.4z + 7$

4. PHYSICS

Level (A) Back to Basics

Q.1 Define Force.

Q.2 State types of force with an example of each.

Q.3 How do you express strength of a force?

Q.4 What is the S.I. unit of force?

Q.5 in the table below, situations are described. Copy the table and tick which of the actions are carried out

S. No.	Description of the situation	Action : (pushing/ pulling/picking/ hitting/lifting/ lowering/flying/ kicking/ throwing/shutting/ flicking)				Action can be grouped as a	
						Push	Pull
1.	Moving a book placed on a table	Pushing	Pulling	Lifting	—	Yes	Yes
2.	Opening or shutting a door						
3.	Drawing a bucket of water from a well						
4.	A football player taking a penalty kick						
5.	A cricket ball hit by a batsman						
6.	Moving a loaded cart						

Q.6 In the table below, the study of effect of force is given. Carefully observe the figure and answer yes or no in the boxes against them.

Table 8.2 : Studying the Effect of Force on Objects

Description of Situation	How to Apply Force	Diagram	Action of Force			
			Change in State of Motion		Change in Shape	
			Yes	No	Yes	No
A lump of dough on a plate.	Pressing it down with your hands.					
Spring fixed to the seat of a bicycle.	By sitting on the seat.					
A rubber band suspended from a hook/nail fixed on a wall.	By hanging a weight or by pulling its free end.					
A plastic or metal scale placed between two bricks.	By putting a weight at the centre of the scale.					

Level (B) Moderate

Q.6 What are the major effects of force?

Q.7 Write one point of difference between contact and non-contact force

Q.8 Write a short note on electrostatic force and how it is different from magnetic force.

Q.9 What is gravitational force?

Q.10 Name the device used to measure the applied force.

Level (C) Higher Order thinking skill based

Q.11 A car starts from rest and after travelling a few kilometers comes to rest. Name all the forces which came into play in this act.

Q.12 Demonstrate an experiment to show that liquid exerts equal pressure on the walls of the container in all directions. (A video will be preferable)

Q.13 A soldier jumps from the plane at the height of 1000m. After falling for certain height, she opens the parachute. What happens to her speed? Plot a speed-time graph for the whole journey.

Q.14 Friction is a friend and foe. Write a note on it. (100 words)

Q.15 Describe an activity to show that like charges repel each other and unlike charges attract each other.

5. CHEMISTRY:

📄 HHW CLASS 8 CHEMISTRY.pdf

6. Biology: (Please do this holiday homework in your classwork notebook)

A. **Project work:** Identify any one crop grown in your area and answer the following questions about it.

- Is it a rabi crop or a kharif crop? Give two reasons in support of your answer.
- Find out about various agricultural practices used for growing that crop and write in order.
- Name three agricultural tools used for growing this crop and mention the purpose for which they are used.
- Research and find out what nutrient this crop absorbs from the soil. Is there any relation of this nutrient with the nutrient we obtain when we eat that crop?

B. Identify the following: -

- Undesirable plants that grow along with the crop plants
- Keeping crop grains for a long time under appropriate conditions
- Plants of the same kind grown on a large scale
- A machine used for cutting mature crop
- A Rabi crop that is also one of the pulses
- The process of collecting rainwater & later using it for domestic or other purposes.

C. Write a short note on Vermicomposting.

D. Draw a flowchart to show the nitrogen cycle in nature. Explain it briefly.

7. HISTORY / POL. SCIENCE

Please write a short note on any one tribal leader of your choice, with coloured picture using the following points in your notebook:

- a) His/her early life:
  - b) His/ her contribution in the society
- 1) Tantia Bheel
  - 2) Birsa Munda
  - 3) Sidhu and Kanhu Murmu
  - 4) Rani Gaidinliu

8. GEOGRAPHY:

PART I

Project on any one topic

A. Automobile industrial centres in the World and India.

B. Innovative technology in present agriculture. (Use of drone, organic farming, new technology being used.) in India and World.

Instructions

A. Project should not be more than three pages in the notebook.

B. Project should have pictures and map.

C. Bibliography should mention websites and pictures.

Part II

Answer these questions in about 25-30 words in your notebook

Ch-1 Resources

Q1 What are non-renewable resources? Give some examples.

Q2. What is a patent? Name some products which India patented.

Q3. What is utility?

Q4. How are resources classified based on their origin?

Q5. What makes a substance a resource?

Ch-2

Q1. Which country has the highest percentage of land under forest?

Q2. Which country has the highest percentage of land under cropland?

Q3. Which country has the highest percentage of land under pasture?

Q4. What method of soil conservation is used in coastal and dry regions?

Q5. What percent of fresh water is fit for human use?

Q6. What is soil?

Q7. Which are the two main climatic factors responsible for soil formation?

Q8. Which method is most appropriate to check soil erosion on steep slopes?

Q9. What do you mean by shelter belt?

Q10. What are the major types of vegetation in the world?

Q11. How are vultures important to the environment?

9. FRENCH

Create a little illustrated book about your summer holidays! Use drawings, photos, or cutouts from magazines to show what you are doing during your holidays. Include simple words like "beach," "sun," "ice cream," etc. Write a few short sentences to describe each activity in French.

10. SANSKRIT

1. प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—
दिए गए विकल्पों से उचित उत्तर चुनकर रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए—

(i) स्वास्थ्यरक्षायै वयं किं .....

(क) कुर्याम् (ख) कुर्याव (ग) कुर्याम

(ii) जनाः सूर्योदयात् पूर्वं .....

(क) उत्तिष्ठेत् (ख) उत्तिष्ठेताम् (ग) उत्तिष्ठेयुः

(iii) यूयं व्यायामं .....

(क) कुर्यात (ख) कुर्याः (ग) कुर्यातम्

(iv) त्वं स्वच्छानि वस्त्राणि .....

(क) धारयेत् (ख) धारयेताम् (ग) धारयेः

(v) ते पर्युषितं भोजनं न .....

(क) खादेत् (ख) खादेताम् (ग) खादेयुः

3. मञ्जूषातः समुचितं क्रियापदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—
मञ्जूषा से समुचित क्रिया पद को चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए—

मञ्जूषा वदेः, भवेताम्, भवेयुः, उत्तिष्ठेत, पालयेम

- (i) वयं नियमान् .....।
(ii) यूयं सूर्योदयात् पूर्वं .....।
(iii) ते स्वस्थाः .....।
(iv) तौ आयुष्मन्तौ .....।
(v) त्वं सदा प्रियं .....।

4. निम्नलिखितशब्दानां शुद्धं विशेषणं कोष्ठकात् चित्वा लिखत—
निम्नलिखित शब्दों के शुद्ध विशेषण कोष्ठक से चुनकर लिखिए—

- (i) ..... छात्राः उपस्थिताः आसन्। (सर्वे, सर्वः)
(ii) गृहे ..... कुशलम् अस्ति। (सर्वः, सर्वम्)
(iii) संस्कृतसाहित्ये आयुर्वेदशास्त्रस्य ..... ग्रन्थः अस्ति। (एकः, एकम्)
(iv) आयुर्वेदः ..... ग्रन्थः अस्ति। (महत्, महान्)
(v) ..... जनाः सुखं प्राप्नुवन्ति। (स्वस्थः, स्वस्थाः)

1. प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-

दिए गए विकल्पों से उचित उत्तर चुनकर रिक्तस्थानों की पूर्ति कीजिए-

- (i) छात्राः प्रातः उत्थाय .....।
(क) पठेत (ख) पठेयुः (ग) पठेतम्
- (ii) वयं स्वदेशं .....।
(क) रक्षामि (ख) रक्षेत् (ग) रक्षेम
- (iii) जनाः पर्युसितं भोजनम् न .....।
(क) खादेत् (ख) खादेयुः (ग) खादेः
- (iv) जनाः रात्रौ समये एव शयनम् .....।
(क) कुर्यात् (ख) कुर्युः (ग) कुर्याताम्
- (v) त्वं मुहुर्मुहः न .....।
(क) खादेः (ख) खादेत् (ग) खादेतम्

पाठ-2 शब्द-रूपाण

1. अधोलिखितानां शब्दरूपाणां शुद्धं विकल्पं चित्वा लिखत-
निम्नलिखित शब्दरूपों के शुद्ध विकल्प चुनकर लिखिए-

- (i) रमा, षष्ठी विभक्तिः, एकवचनम् = ...।
(क) रमायाम् (ख) रमया (ग) रमायाः (घ) रमे
- (ii) बालक, पञ्चमी विभक्तिः, बहुवचनम् = ...।
(क) बालकाय (ख) बालकात् (ग) बालकैः (घ) बालकेभ्यः
- (iii) तत् (पुल्लिङ्गम्, तृतीया विभक्तिः, एकवचनम्) = ...।
(क) तेन (ख) ताभ्याम् (ग) सः (घ) तैः
- (iv) हरि, द्वितीया विभक्तिः, द्विवचनम् = ...।
(क) हरी (ख) हरीम् (ग) हरीन् (घ) हरिना
- (v) छात्र, प्रथमा विभक्तिः, बहुवचनम् = ...।
(क) छात्रः (ख) छात्रौ (ग) छात्राः (घ) छात्रान्
- (vi) बालिका चतुर्थी विभक्तिः, द्विवचनम् = ...।
(क) बालिकाभ्याम् (ख) बालिके (ग) बालिकायै (घ) बालिकायाः

2. अधोलिखितेषु शब्दरूपेषु प्रयुक्तं लिङ्गं विभक्तिं, वचनं च लिखत-
निम्नलिखित शब्द-रूपों में प्रयुक्त लिंग, विभक्ति तथा वचन लिखिए-

शब्द-रूपाणि	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
(i) प्रयत्नेन	.....	तृतीया विभक्तिः	.....
(ii) वृक्षान्	.....	द्वितीया विभक्तिः	.....
(iii) रमासु	.....	.....	बहुवचनम्
(iv) मुनिना	.....	.....	एकवचनम्
(v) वारिभ्याम्	नपुंसकलिङ्गम्	.....	.....
(vi) नद्यौ	स्त्रीलिङ्गम्	.....	.....
(vii) पितृन्	.....	.....	बहुवचनम्
(viii) गुर्वोः	.....	सप्तमी विभक्तिः	.....
(ix) राज्ञाम्	पुल्लिङ्गम्	.....	.....

3. अधोलिखितानि शब्दरूपाणि पूरयत-
निम्नलिखित शब्द-रूपों को पूरा कीजिए-

शब्द	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(i) सर्व (नपुंसकलिङ्गम्)	सर्वस्मै	.....	.....
(ii) एतत् (स्त्रीलिङ्गम्)	.....	.....	एताः
(iii) तत् (पुल्लिङ्गम्)	.....	तौ	.....
(iv) किम् (स्त्रीलिङ्गम्)	.....	.....	काभिः
(v) युष्मद्	त्वत्	.....	.....
(vi) अस्मद्	.....	आवयोः	.....

4. निर्देशानुसारं कोष्ठकेषु प्रदत्तशब्दैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

निर्देश के अनुसार कोष्ठकों में दिए गए शब्दों से रिक्तस्थानों को पूरा कीजिए-
(i) इदं ..... पुस्तकम् अस्ति। (अस्मद्, षष्ठी विभक्तिः, एकवचनम्)
(ii) छात्राः ..... तिष्ठन्ति। (कक्षा, सप्तमी विभक्तिः, एकवचनम्)
(iii) वकः ..... खादति। (मीन, द्वितीया विभक्तिः, एकवचनम्)
(iv) ..... गृहे कतिः कक्षाः सन्ति। (युष्मद्, षष्ठी विभक्तिः, एकवचनम्)
(v) माता ..... भोजनं यच्छति। (बालक, चतुर्थी विभक्तिः, एकवचनम्)
(vi) कन्ये ..... उपरि नृत्यतः। (मञ्च, षष्ठी विभक्तिः, एकवचनम्)

पाठ-2 शब्द-रूपाणि

1. अधोलिखितानां शब्दानां निर्देशानुसारं रूपाणि लिखत-

निम्नलिखित शब्दों के निर्देशानुसार रूप लिखिए-

शब्दः	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(i) सर्पः	षष्ठी	.....	.....	.....
(ii) मित्रम्	प्रथमा	.....	.....	.....
(iii) बाला	तृतीया	.....	.....	.....
(iv) उद्यानम्	द्वितीया	.....	.....	.....
(v) देवः	चतुर्थी	.....	.....	.....
(vi) नारी	पञ्चमी	.....	.....	.....
(vii) माता	चतुर्थी	.....	.....	.....

2. अधोलिखितानां शब्दरूपाणां लिङ्गं, विभक्तिं वचनं च लिखत-

निम्नलिखित शब्द रूपों के लिंग, विभक्ति तथा वचन लिखिए-

शब्दरूपाणि	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
(i) जलैः	नपुंसकलिङ्गम्	.....	.....
(ii) वृषभस्य	.....	.....	एकवचनम्
(iii) सरोवरे	.....	तृतीया	.....
(iv) व्यञ्जनानि	नपुंसकलिङ्गम्	.....	.....
(v) वायुयानात्	.....	.....	.....
(vi) कपोतयोः	.....	सप्तमी/षष्ठी	.....
(vii) त्वयि	.....	.....	एकवचनम्

3. कोष्ठकेषु प्रदत्तपदेषु उचितां विभक्तिं प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत-

कोष्ठकों में दिए गए शब्दों में उचित विभक्ति का प्रयोग करके रिक्तस्थानों को पूरा कीजिए-

- (i) सः ..... गृहम् आगच्छत्। (विद्यालय)
- (ii) ..... पाठम् अस्मरन्। (छात्र)

- (iii) अस्मिन् पुस्तके बहूनि ..... सन्ति। (चित्रम्)
 (iv) शुकाः ..... कोटरेषु निवसन्ति। (वृक्ष)
 (v) किं त्वं ..... मांसं भक्षयसि? (अजा)
 (vi) ..... तारकाः सन्ति। (आकाश)

4. कोष्ठकेप्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितं विकल्पं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—
 कोष्ठक में दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए—

- (i) ..... क्षेत्रे चरतः। (अजा / अजे / अजाः)
 (ii) ..... क्षेत्रम् अकर्षताम्। (वृषभः / वृषभौ / वृषभाः)
 (iii) त्वं ..... कदा आगच्छः? (ग्रामात् / ग्रामाभ्याम् / ग्रामेभ्यः)
 (iv) ..... भोजनं किमर्थं न अखादत्? (सः / तौ / ते)
 (v) ..... लेखम् अलिखताम्। (सा / ते / ताः)

पाठ-3 धातु-रूपाण

1. अधोलिखितानां धातूनां निर्देशानुसारं रूपाणि लिखत—
 निम्नलिखित धातुओं के निर्देशानुसार रूप लिखिए—

धातु-नाम	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(i) 'पठ्' धातुः, लट्लकारः, प्रथमपुरुषः	.....	.....	.....
(ii) 'कृ' धातुः, लृट्लकारः, मध्यमपुरुषः	.....	.....	.....
(iii) 'लिख्' धातुः, लट्लकारः, उत्तमपुरुषः	.....	.....	.....
(iv) 'नृत्' धातुः, लृट्लकारः, मध्यमपुरुषः	.....	.....	.....
(v) 'अस्' धातुः, लट्लकारः, प्रथमपुरुषः	.....	.....	.....
(vi) 'स्मृ' धातुः, लृट्लकारः, उत्तमपुरुषः	.....	.....	.....
(vii) 'यच्छ्' धातुः, लृट्लकारः, प्रथमपुरुषः	.....	.....	.....
(viii) 'पा' धातुः, लट्लकारः, मध्यमपुरुषः	.....	.....	.....
(ix) 'नम्' धातुः, लट्लकारः, उत्तमपुरुषः	.....	.....	.....

2. अधोलिखितानां धातुरूपाणां मूलधातुं, लकारं, पुरुषं वचनं च लिखत—
निम्नलिखित धातु रूपों की मूल धातु, लकार, पुरुष तथा वचन लिखिए—

धातुरूपाणि	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(i) पठामि	पठामि	.....	.....
(ii) लिखतः	.....	लिखथः	.....
(iii) करोति	.....	.....	कुर्वन्ति
(iv) नृत्यानि	नृत्यति	.....	.....
(v) आसन्	.....	.....	आसन्
(vi) स्मरिष्यसि	स्मरिष्यामि	.....	.....
(vii) कुड्यति	.....	कुड्यथः	.....

3. अधोलिखितवाक्यानि निर्देशानुसारं परिवर्तयत—
निम्नलिखित वाक्यों को निर्देशानुसार बदलिए—

(i) सर्वे जनाः ईश्वरं नमन्ति।	(लृट्लकारे)	.....
(ii) श्वः मम जनकः नगरं गमिष्यति।	(लङ्लकारे)	.....
(iii) नृपः याचकाय धनं दास्यति।	(लोट्लकारे)	.....
(iv) छात्राः क्रीडाक्षेत्रे क्रीडन्ति।	(विधिलिङ्लकारे)	.....
(v) मित्राणि मित्रेभ्यः शुभं चिन्तयन्ति।	(लङ्लकारे)	.....
(vi) बालिका प्रसन्ना आसीत्।	(लृट्लकारे)	.....
(vii) भोजनं विना तृप्तिः न भविष्यति।	(लट्लकारे)	.....
(viii) यूयं किं करोषि?	(विधिलिङ्लकारे)	.....
(ix) माता ईश्वरं भजेत्।	(लृट्लकारे)	.....
(x) मुनिः नृपाय वरम् अयच्छत्।	(लोट्लकारे)	.....

4. अधोलिखितेषु वाक्येषु निर्देशानुसारम् उचितं धातुरूपं प्रयुज्य वाक्यानि पूरयत—
निम्नलिखित वाक्यों में निर्देशानुसार उचित धातु-रूप का प्रयोग करके वाक्यों को पूरा कीजिए—

- (i) बालकः पुस्तकं .....। ('पठ्' धातुः, लट्लकारे)
(ii) शिशुः दुग्धं .....। ('पा' धातुः, लृट्लकारे)
(iii) बालिके .....। ('नृत्' धातुः, लोट्लकारे)
(iv) शिक्षकाः पाठं .....। ('पाठ्' धातुः, लङ्लकारे)
(v) कृषकः क्षेत्रं .....। ('कृष्' धातुः, विधिलिङ्लकारे)
(vi) अहं भोजनं .....। ('खाद्' धातुः, लृट्लकारे)
(vii) त्वं किं .....? ('कृ' धातुः, लङ्लकारे)

5. कोष्ठकेषु प्रदत्तधातुरूपेभ्यः उचितं धातुरूपं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—
कोष्ठकों में दिए गए धातु-रूपों में से उचित धातुरूप चुनकर रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए—

- (i) बालकौ .....। (धावति / धावतः)
(ii) शुकः .....। (रटति / रटतः)
(iii) पिकाः .....। (अकूजताम् / अकूजन्)
(iv) वानरः .....। (कूर्दिष्यति / कूर्दिष्यतः)
(v) छात्राः पाठं .....। (स्मरताम् / स्मरन्तु)

पाठ-3 धातु-रूपाणि

1. अधोलिखितानां धातूनां निर्देशानुसारं रूपाणि लिखत-
निम्नलिखित धातुओं के निर्देशानुसार रूप लिखिए-

धातु-नाम	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(i) 'अस्' धातुः, लङ्लकारः, प्रथमपुरुषः	.....	.....	.....
(ii) 'कृ' धातुः, लोट्लकारः, मध्यमपुरुषः	.....	.....	.....
(iii) 'दृश्' धातुः, लृट्लकारः, उत्तमपुरुषः	.....	.....	.....
(iv) 'भू' धातुः, लृट्लकारः, मध्यमपुरुषः	.....	.....	.....
(v) 'स्था' धातुः, विधिलिङ्लकारः, प्रथमपुरुषः	.....	.....	.....
(vi) 'भ्रम्' धातुः, लङ्लकारः, उत्तमपुरुषः	.....	.....	.....
(vii) 'धाव्' धातुः, लृट्लकारः, मध्यमपुरुषः	.....	.....	.....
(viii) 'विकस्' धातुः, लृट्लकारः, प्रथमपुरुषः	.....	.....	.....

2. अधोलिखितानां धातुरूपाणां मूलधातुं, लकारं, पुरुषं वचनं च लिखत-
निम्नलिखित धातु-रूपों की मूल धातु, लकार, पुरुष तथा वचन लिखिए-

धातुरूपाणि	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(i) पतति	.....	.....	.....
(ii) खादामि	.....	.....	.....
(iii) तिष्ठसि	.....	.....	.....
(iv) करोमि	.....	.....	.....
(v) भवति	.....	.....	.....
(vi) स्थाप्यसि	.....	.....	.....
(vii) लिखानि	.....	.....	.....
(viii) अगच्छत्	.....	.....	.....

3. अधोलिखितवाक्यानि निर्देशानुसारं परिवर्तयत-
निम्नलिखित वाक्यों को निर्देशानुसार बदलिए-

- (i) वयं प्रातःकाले उद्यानम् गच्छामः। (लृट्लकारे)
(ii) मम भ्राता प्रतिदिनं पाठं स्मरति। (लङ्लकारे)
(iii) अहम् एकं व्याघ्रम् अपश्यम्। (लृट्लकारे)
(iv) निशायां गृहात् बहिः न गच्छ। (विधिलिङ्लकारे)
(v) पुस्तकालये छात्राः पठिष्यन्ति। (लोट्लकारे)
(vi) कृषकाः क्षेत्रेषु कार्यं कुर्वन्ति। (लृट्लकारे)

4. अधोलिखितेषु वाक्येषु निर्देशानुसारम् उचितं धातुरूपं प्रयुज्य वाक्यानि पूरयत-
निम्नलिखित वाक्यों में निर्देशानुसार उचित धातु रूप का प्रयोग करके वाक्यों को पूरा कीजिए-

- (i) रामः श्यामः च क्षेत्रे .....। ('धाव्' धातुः, लट्लकारे)
(ii) ते महिले भोजनम् .....। ('पच्' धातुः, लङ्लकारे)
(iii) अहं मोहनाय फलम् .....। ('यच्छ्' धातुः, लङ्लकारे)
(iv) अश्वौ तीव्रं .....। ('धाव्' धातुः, लट्लकारे)
(v) कृषकः वृषभेभ्यः घासम् .....। ('आ+नी' धातुः, लृट्लकारे)
(vi) मृगाः मृगैः सहैव .....। ('चर्' धातुः, विधिलिङ्लकारे)

पाठ-3 धातु-रूपाणि

1. मञ्जूषातः क्रियापदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—
मञ्जूषा से क्रिया शब्दों को चुनकर रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए—

मञ्जूषा— पठसि, निवसन्ति, गर्जन्ति, क्रीडन्ति, खनति, पिबथः, गच्छावः

- (i) बालकाः उद्याने .....।
(ii) त्वं पुस्तकं .....।
(iii) जनाः ग्रामं .....।
(iv) युवां दुग्धम् .....।
(v) कृषकः क्षेत्रं .....।
(vi) आवां विद्यालयं .....।
(vii) मेघाः .....।

2. कोष्ठकेषु प्रदत्तधातुरूपेभ्यः उचितं विकल्पं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—
कोष्ठकों में दिए गए धातु रूपों में से उचित विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए—

- (i) अध्यापकाः पाठं .....? (पाठयन्ति / पाठयन्तः / पाठयति)
(ii) उद्याने भ्रमराः पुष्पेषु .....। (अगुञ्जत् / अगुञ्जताम् / अगुञ्जन्)
(iii) आवां क्रीडाक्षेत्रे .....। (क्रीडिष्यामि / क्रीडिष्यावः / क्रीडिष्यामः)
(iv) राधिका श्वः पाठं .....। (स्मरिष्यति / स्मरिष्यन्ति / स्मरिष्यतः)
(v) सोहनः, मोहनः त्वम् च ह्यः कुत्र .....? (अगच्छन् / अगच्छत / अगच्छतम्)
(vi) बालकाः पादपेभ्यः पुष्पाणि न .....। (अत्रोटयन् / अत्रोटयताम् / अत्रोटयत्)
(vii) त्वं इमानि वाक्यानि संस्कृतभाषायाम् .....। (अनुवादय / अनुवादयतम् / अनुवादयत)
(viii) परिवारे जनाः परस्परं मिलित्वा .....। (वसति / वसतः / वसन्ति)

3. अधोलिखितवाक्यानि निर्देशानुसारं परिवर्तयत-

निम्नलिखित वाक्यों को निर्देशानुसार बदलिए-

- (i) तौ सुखेन अनिवसताम्। (लट्लकारे)
(ii) आवां सहैव पठावः। (लङ्लकारे)
(iii) ते जन्तुशालायां सिंहं द्रक्ष्यन्ति। (विधिलिङ्लकारे)
(iv) मूषकस्य दशा शोचनीया भविष्यति। (लङ्लकारे)
(v) भवान् बहिः निस्सरतु। (विधिलिङ्लकारे)
(vi) रेलयानेन यात्रा सुविधामयी आसीत्। (लोट्लकारे)
(vii) अहं ह्यः दिल्ली नगरम् अगच्छम्। (लृट्लकारे)

4. अधोलिखितेषु वाक्येषु निर्देशानुसारं उचितं धातुरूपं प्रयुज्य वाक्यानि पूरयत-

निम्नलिखित वाक्यों में निर्देशानुसार उचित धातु-रूप का प्रयोग करके वाक्यों को पूरा कीजिए-

- (i) नद्यां बालकाः स्नानम् ..... । ('कृ' धातुः, लङ्लकारे)
(ii) त्वं पाठं ..... । ('स्मर्' धातुः, लोट्लकारे)
(iii) एषः छात्रः इदं पुस्तकं न ..... । ('पठ्' धातुः, विधिलिङ्लकारे)
(iv) त्वं प्रातः शीघ्रम् ..... । ('उत्+स्था' धातुः, लोट्लकारे)
(v) युवां किम् ..... ? ('खाद्' धातुः, लङ्लकारे)
(vi) वयं कोलाहलं न ..... । ('कृ' धातुः, लट्लकारे)
(vii) चौराः आरक्षिजनेभ्यः पलायनम् ..... । ('कृ' धातुः, लङ्लकारे)
(viii) वयं अपि प्रकृत्या जीवनम् ..... । ('धृ' धातुः, लट्लकारे)

3. अधोलिखितेषु वाक्येषु रेखाङ्कित धातुरूपाणि संशोध्य वाक्यानि पुनर्लिखत-
निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित धातुरूपों को शुद्ध करके वाक्यों को पुनः लिखिए-

- (i) वयं कन्दुकेन क्रीडन्ति।
(ii) अहं, त्वं सः च सहैव निवसथ।
(iii) अस्मिन् कक्षे छात्राः न पठिष्यावः।
(iv) मम पुस्तके चित्राणि न स्मः।
(v) गुरुः शिष्याय कुप्यसि।
(vi) आवां भोजनम् अखादताम्।
(vii) युवां गृहं गच्छताम्।
(viii) अहं पुष्पं ग्रास्यावः।
(ix) मोहनः, सोहनः त्वं च पत्रं अलिखन्।
(x) यूयम् अहं च पाठं स्मरिष्यन्ति।

4. कोष्ठकेषु प्रदत्तधातुरूपेभ्यः उचितं धातुरूपं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-
कोष्ठकों में दिए गए धातु रूपों से उचित धातुरूप चुनकर रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए-

- (i) धर्मेशः मम पुस्तकं .....। (अचोरयः / अचोरयम् / अचोरयत्)
(ii) ह्यः युवां विद्यालयं .....। (गमिष्यथः / अगच्छतम् / गच्छतम्)
(iii) सः बालकैः सह .....। (क्रीडेत् / क्रीडेताम् / क्रीडेयुः)
(iv) सः, त्वम् अहं च पाठं .....। (स्मरिष्यन्ति / स्मरिष्यथ / स्मरिष्याः)
(v) रामः, श्यामः त्वं च कुत्र .....? (स्थास्यति / स्थास्यन्ति / स्थास्यथ)
(vi) जनकः पुत्राय फलम् .....। (अयच्छत् / अयच्छताम् / यच्छतः)
(vii) सूर्योदये सरोवरेषु कमलानि .....। (विकसन्ति / विकसतः / विकसति)
(viii) पुस्तकं विना सः त्वं च कथं .....? (पठिष्यतः / पठिष्यथः / पठिष्यावः)
(ix) वाटिकायाः मध्ये एकः सरोवरः .....। (आसीत् / आस्ताम् / आसन्)
(x) कच्छपः शशकः च प्रतियोगितायां .....। (धावति / धावतः / धावन्ति)

पाठ-12 संख्यावाचिशब्दाः

1. कोष्ठकेषु प्रदत्तसंख्यावाचिशब्देषु उचितां विभक्तिं प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत—
कोष्ठकों में दिए गए संख्यावाची शब्दों में उचित विभक्ति का प्रयोग करके रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए—
- (i) ..... बालिका मञ्चस्य उपरि नृत्यति। (एक)
- (ii) शिक्षिका ..... बालकम् अताडयत्। (एक)
- (iii) ..... बालकौ ..... बालिकया सह विद्यालयं गच्छतः। (दो, एक)
- (iv) ..... पुस्तकानि आनेतुं ..... छात्राः ..... च छात्रा पुस्तकालयम्
अगच्छन्। (चार, तीन, एक)
- (v) ..... मञ्जूषायां ..... फलानि सन्ति। (एक, पाँच)
2. उचितानि संख्यावाचिपदानि प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत—
उचित संख्यावाची शब्दों का प्रयोग करके रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए—
- (i) अस्मिन् पुस्तके ..... (5) चित्राणि सन्ति।
- (ii) ..... (3) महिलाः बसयानम् आरोहन्ति।
- (iii) ..... (4) पुरुषाः ..... (2) महिले च रेलयानात् अवतरन्ति।
- (iv) ..... (1) लौहकारः ..... (3) चक्राणि रचयति।
- (v) ..... (4) कन्याः गीतं गायन्ति।
- (vi) ..... (17) पुष्पाणि ..... (3) लतासु विकसन्ति।
- (vii) ..... (3) मयूराः ..... (1) क्षेत्रे नृत्यन्ति।
- (viii) ..... (4) कृषकाः ..... (8) वृषभाश्च क्षेत्रं कर्षन्ति।
- (ix) ..... (2) वृक्षाभ्यां ..... (10) पत्राणि पतन्ति।
- (x) ..... (1) शिक्षिका ..... (20) छात्रान् पाठयति।

पाठ-12 संख्यावाचिशब्दाः

---

1. कोष्ठकेषु प्रदत्तसंख्यावाचिपदेषु उचितां विभक्तिं प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत—
कोष्ठको में दिए गए संख्यावाची शब्दों में उचित विभक्ति का प्रयोग करके रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए—
- (i) ..... (एक) बालिका ..... (एक) दण्डेन ..... (द्वि) कुक्कुरौ ताडयति।
- (ii) ..... (द्वि) कन्ये ..... (चतुर) पुष्पैः देवम् अर्चयतः।
- (iii) ..... (एक) वृक्षात् ..... (पञ्च) वानराः कूर्दन्ति।
- (iv) आकाशे ..... (दश) खगाः उत्पतन्ति जले च ..... (चतुर) मीनाः तरन्ति।
- (v) माता ..... (चतुर) बालकेभ्यः दुग्धम् ..... (त्रि) बालिकाभ्यः च भोजनम् यच्छति।

2. अधोप्रदत्तचित्राणि दृष्ट्वा रिक्तस्थानेषु संख्यावाचिपदानि लिखत—
नीचे दिए गए चित्रों को देखकर रिक्त स्थानों में संख्यावाची शब्द लिखिए—

उद्याने ..... पुरुषौ, ... महिला .....
बालकः च भ्रमन्ति।

व्यायामशालायां ..... बालकाः व्यायामं कुर्वन्ति।

3. मञ्जूषायाम् प्रदत्तैः उचितैः पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत—
मंजूषा में दिए गए उचित पदों से रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए—

मञ्जूषा	पञ्च, द्वे, दश, द्वौ, एकस्मिन्, सप्त, एकः
---------	---

- (i) ..... सूर्यः सम्पूर्णं विश्वं प्रकाशयति।
(ii) ..... पुष्पे सर्वे स्निहयन्ति।
(iii) सर्वेषां ..... नेत्रे स्तः।
(iv) ..... लोकाः सन्ति।
(v) संयुक्त परिवारे ..... भ्रातरौ मिलित्वा वसतः।
(vi) मालाकारः ..... लताः सिञ्चति।
(vii) तस्य समीपे ..... रूप्यकाणि सन्ति।

12. Spanish

13. COMPUTER SCIENCE

Students, you are required to conduct a comprehensive exploration of the hardware components of a computer system. You will research and learn about the various hardware components, their functions, and how they interact with each other to enable the functioning of a computer.

Tasks:

1. Research: You need to research the following hardware components of a computer system:

- Central Processing Unit (CPU)
- Random Access Memory (RAM)
- Motherboard
- Hard Disk Drive (HDD) or Solid State Drive (SSD)
- Graphics Processing Unit (GPU)
- Power Supply Unit (PSU)
- Input Devices (e.g., keyboard, mouse) any 5
- Output Devices (e.g., monitor, printer) any 5

2. Based on your research, you should create a detailed powerpoint presentation covering the following aspects for each hardware component:

- Function: Describe the primary function of the component.
- Importance: Explain why the component is essential for the functioning of a computer system.
- Key Specifications: Provide information about key specifications such as speed, capacity, and compatibility.
- Interconnection: Describe how the component interacts with other hardware components to facilitate the operation of a computer system.

Complete the presentation and upload on google classroom.

